

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Miljøverndepartementet, Avdeling for naturforvaltning
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO
Norge

Institutt for
plantelivenskap

Vår ref.	Deres ref.	Vår dato
14/00571-1	13/3589	24.01.2014

Tilsvaret til høringsbrev av 25.11.2013 om forslag til endringer i naturmangfoldloven kapittel IV om fremmede organismer

Vi mener forslagene til endringer medfører en stor forbedring av loven. Det er åpenbart at en streng lovgivning om utsetting av fremmede arter vil komme i konflikt med tidligere og nåværende praksis for anlegg av hager og parker, med verning og restaurering av historiske hageanlegg hvor svartelistede arter forekommer og med deler av det kommersielle hagebruket. Vi synes derfor at det er positivt at det i høringsbrevet presenteres momenter som gir grunnlag for å nyanseere fremtidige forskrifter i forhold til avveining av interesser og verdier opp mot risikoen for skade på det biologiske mangfoldet. Vi ser likevel at det kan oppstå uklårheter i forbindelse med begreper og definisjoner, og at dette kan føre til usikkerhet for grøntanleggsnæringen.

Kommentar til de konkrete endringene:

§29: Ingen kommentarer

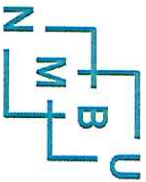
§ 30 og 31: Bokstav d) (organismer som ikke fra før forekommer naturlig på stedet, dersom Kongen i forskrift har stilt krav om tillatelse til dette) er fjernet, men innholdet er flyttet til § 31. *Slik vi ser det er det likevel en tydeliggjøring av at norske arter, med unntak av villt eller organismer i ferskvann, kan flyttes til andre deler av landet hvis det ikke forbyr i forskrift.*

Det gis uansett tillatelse til å flytte norske treslag, og det vil da være behov for å definere grensen mellom trær og busker. En kan spørre seg om det er viktigere å sette begrensinger på flytting av andre planteslag enn for trær. Et argument kan selvfølgelig være at det finnes bare et begrenset antall treslag i Norge og at flere av dem har stor næringsmessig interesse. *Disse nyansene er viktige i forhold til restaurering etter naturinngrep ettersom det vil være nok så meningsløst å stille strengere krav til grad av stedegenhet til slikt*

Postboks 5003
NO-1432 AS

www.nmbu.no
postmottak@nmbu.no

+47 67 23 00 00

plantemateriale enn til skog som etableres i samme område. En vil jo ut fra loven kunne bruke ikke stedegeant materiale av norske trær hvor som helst uten å komme i konflikt med loven, mens krav til stedegeant av norske busker og andre planteslag i prinsippet kan reguleres strengere i egen forskrift.

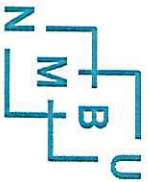
§ 30: Vi er enige i at det i forskrift bør kunne innføres forbud mot utsetting og omsetting hvis det anses nødvendig for å unngå vesentlig skade på det biologiske mangfold. Valget av planteslag som forbys må imidlertid vurderes meget nøye med tanke på den reelle nytteeffekten av et forbud opp mot plantens bruksverdi, kulturhistoriske verdi og faktiske utbredelse i Norge og våre naboland. Forbud vil kunne berøre store deler av den norske befolkningen og bør være svært godt faglig forankret.

Forslag til liten endring her: ...forbud mot utsetting og omsetting av spesielle organismer hvis.....

Vi er enige i formuleringer i følgebrevet om at det i en forbudsliste tas geografiske hensyn, siden flere arter på Svartelista trolig bare har skadepotensial i mindre deler av landet og i spesielle naturtyper. Det vil i den forbindelse også være en utfordring at de fleste artene som har havnet på Svartelista har vært dyrket her landet lenge, og at det er nettopp derfor de har hatt mulighet til å vise sitt invasjonspotensial. Av den grunn kan forbud mot planting ha begrenset betydning, siden de er vanlig forekommende i hager og vil fortsette å spre seg derfra. Vi ber for øvrig om at Departementet i sin vurdering av arter til en forbudsliste tar i betraktning at riksgrensen er lite relevant i biologisk sammenheng (jfr svensk asal (*Sorbus intermedia*) og storbladind (*Tilia platyphyllos*)). Det vil også være naturlig at terskelen for å forby norduropeiske arter er høyere enn for arter med fjernere opphav. Videre er grensen på år 1800 valgt dels av praktiske årsaker. Hvis grensen hadde blitt satt noe seinere ville flere arter ikke vært å betrakte som fremmede i Norge. Det må også nevnes at modellen som beregner risikokategoriene gir utslag som ikke nødvendigvis samsvarer med de ulike fagmiljøenes oppfatning av hvordan artene fungerer i norsk natur. Modellen ble modifisert samtidig med risikovurderingen, som pågikk under betydelig tidspress. Det er derfor grunn til å spørre seg om hvordan en videre justering av modellen ville slått ut i Svartelista. Plantene som har havnet i kategori «svært høy risiko» utgjør dessuten ikke nødvendigvis større risiko enn planter i kategori «høy risiko» siden klassifiseringen vil være påvirket av bruksfrelkvensen gjennom en årrekke, ikke bare av plantenes egenskaper.

§ 31b): Bortfall av krav til hageeiere til å vurdere potensiell spredning er etter vårt syn en riktig og nødvendig endring.

§ 31 c): Norske treslag har fått en særstilling i loven og da er det logisk at de settes under egen bokstav.

§ 31 d): «planter i parkanlegg og andre dyrkede områder, hvis plantene i liten grad kan påregnes å spre seg utenfor området og ikke medfører risiko for skade på det biologiske mangfold». ***Her ligger det flere problemstillinger som lett vil kunne vanskeliggjøre saksbehandling og hensiktsmessig bruk av loven:***

1. Begrepet parkanlegg er ikke klart og kan vanskelig skilles fra større private hager. Videre er «dyrkede områder» et uklart begrep. Vanligvis forbindes dyrking med uttak av avlinger, men også i grøntanlegg dyrkes planter. Gensen mellom åpenbare parkanlegg og opparbeidede eller istandsatte arealer som seinere ikke skal skjøttes i særlig grad (eks enkelte typer veganlegg) er uklar. Dette blir en utfordring i utarbeidelse av forskrifter. Vi mener at et skjerpet aktsomhetskrav, som dette jo i realiteten er, vil være hensiktsmessig ved utsetting på arealer som utgjør overgangssoner til naturområder, men hvor opparbeidelsen ikke kan betraktes som restaurering av natur. Dette vil være typisk for en del veganlegg. Kravet til vurdering av spredningsevne og risiko for skade foreslås å ikke gjelde parkanlegg generelt, men arealer opparbeidet etter inngrep i naturområder. Det gjelder da arealer som ikke skal restaureres tilbake til opprinnelig natur, men som inngår som en del av en infrastruktur. Skjerpet aktsomhetskrav ved nyanlegg av parker i natur eller som grenser til natur må kunne fanges opp av forskrift.
2. Selv om det skulle være lovteknisk mulig å skille private hager og parker vil det likevel være biologisk lite relevant. Private hager vil utgjøre langt større arealer enn parkene, dessuten ligger mange hager i direkte kontakt med naturområder, og vil samlet sett utgjøre en langt større risiko enn parkene med hensyn til spredning. Opprettholdelse av plikten til å vurdere spredningspotensialet ved utsetting av fremmede arter i parker er derfor lite hensiktsmessig. I en park omgitt av private hager skal det altså være strengere regler for planting i parken enn for hagen omkring. Det gir et dårlig grunnlag for å oppnå tillit og respekt for lover og regler. Det må være lang bedre å samarbeide aktivt med næringen for å justere plantebruken over tid.
3. Formuleringen «ikke medfører skade på det biologiske mangfold» er strengere enn i § 29 og § 30 («vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold»). Vi vet ikke om denne forskjellen i språkbruk skyldes tilfeldigheter, men antar at den kan ha juridiske konsekvenser.

På vegne av faggruppe Grøntmiljø
Med vennlig hilsen

Per Anker Pedersen
Førsteamanuensis

